

9. *Quality of Service (QoS)*

Prof.dr Igor Radusinović

igorr@ucg.ac.me

dr Slavica Tomović

slavicat@ucg.ac.me

QoS

9-1

1

QoS

- Uvod
- Oblikovanje saobraćaja
- Scheduling*
- WFQ

QoS

9-2

2

QoS

Uvod

- Internet nudi best-effort servis
- Internet aplikacije imaju različite zahtjeve u pogledu performansi poput minimalne propusnosti R_{\min} i maksimalnog kašnjenja D_{\max}
- Velike razlike u pogledu zahtijevanih performansi sugeriraju potrebu različitog tretmana paketa koji prenose saobraćaje različiti aplikacija

Aplikacija	R_{\min} (kb/s)	D_{\max} (s)
Video streaming	60	10
VoIP	10	0,2
Download	30	200
Web Browsing	50	2
Video Conference	80	0,2

QoS 9-3

3

QoS

Oblikovanje saobraćaja

- Zagušenje se javlja kada paketi dolaze brzinom koja je približna ili veća od brzine kojom se poslužuju
- Paketi na Internetu obično dolaze u velikim grupama (*bursts*)
- Mreža neprekidno nadzire saobraćajne tokove da bi obezbijedila poštovanje dogovora
- Kada neki paket nije poslat u skladu sa dogovorom, mreža ga može odbaciti ili mu dodijeliti niži prioritet što može dovesti do njegovog naknadnog odbacivanja ako se za to javi potreba
- Ako se zagušenje pojavi, paketi označeni sa nižim prioritetom se prvi odbacuju
- Leaky Bucket Algoritam (Algoritam probušenog bureta)* je najčešće korišćeni mehanizam ove namjene
 - Bucket (Bure) ima brzinu oticanja koja odgovara srednjoj ugovorenoj brzini
 - Bucket ima određenu dubinu tako da može podržati varijacije dolazne brzine
 - Dolazni paketi su prihvatljiviji ako ne izazivaju prekoračenje

QoS 9-4

4

QoS

Leaky Bucket algoritam se koristi za administrativni nadzor dolazne brzine paketa

Brzina oticanja odgovara nekoj brzini u ravnotežnom stanju

Dubina Bucket-a odgovara maksimalnom dozvoljenom dolaznom nivou bursta

1 paket u jedinici vremena
Neka su paketi konstantne veličine kao kod ATM

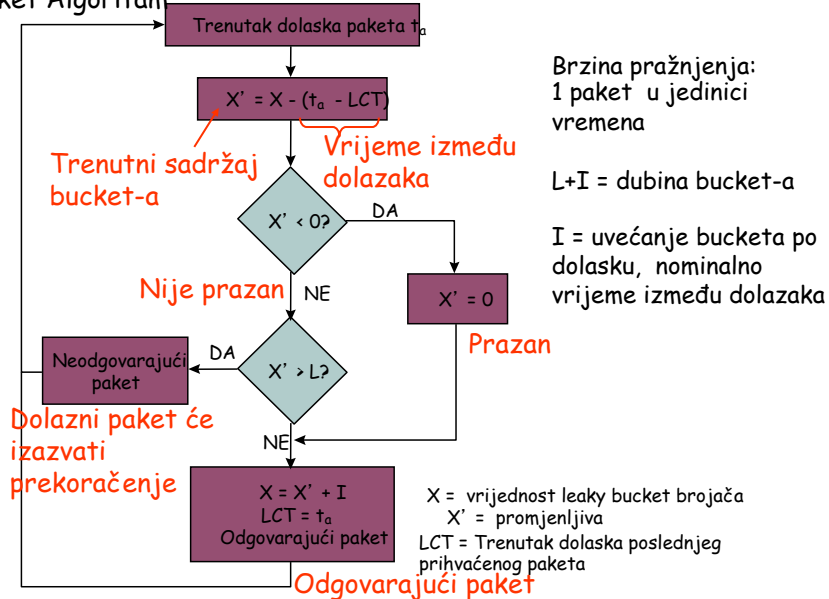
Neka je X = sadržaj bucket-a u momentu kada je stigao poslednji prihvatljivi paket
Neka je t_a - trenutak dolaska paketa

QoS 9-5

5

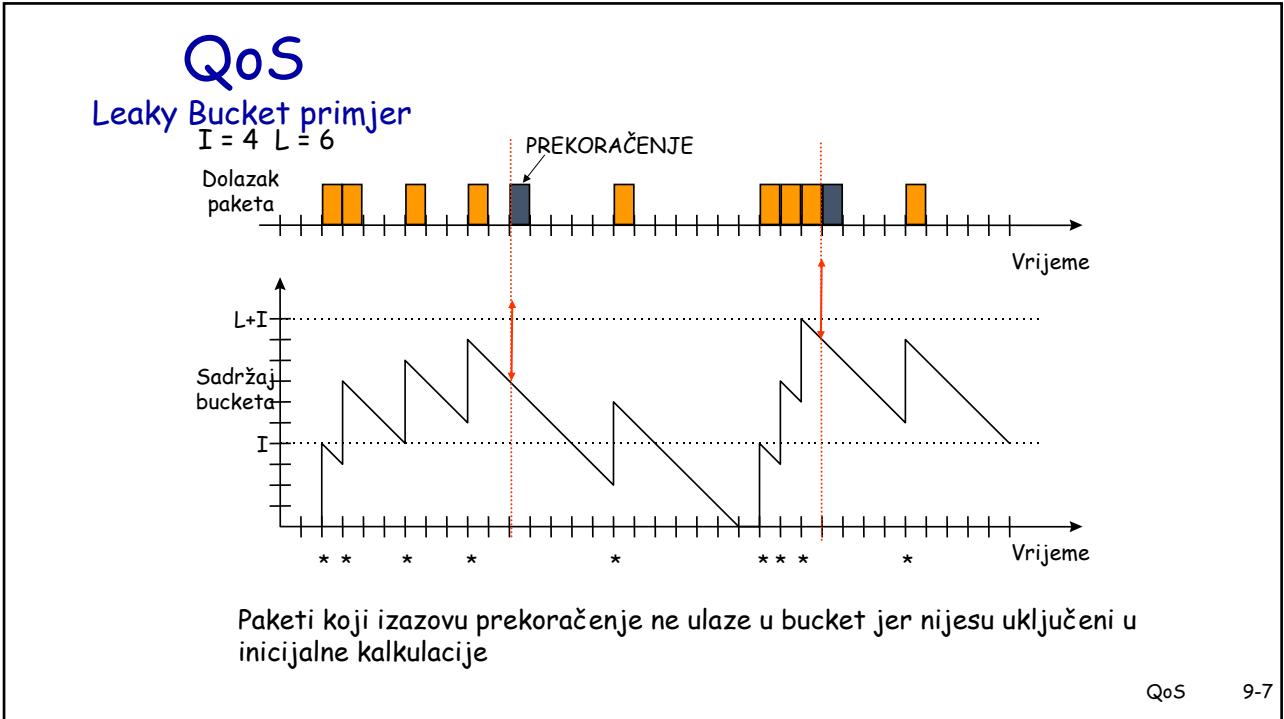
QoS

Leaky Bucket Algoritam

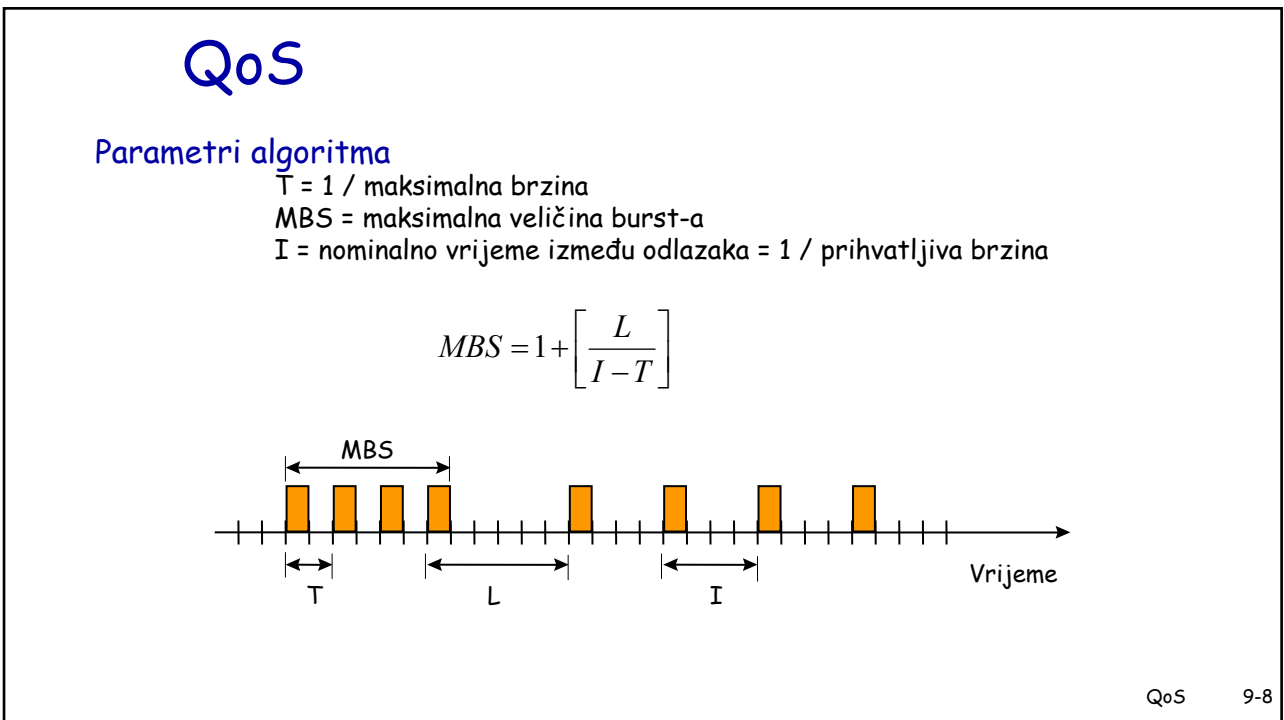

QoS 9-6

6

7

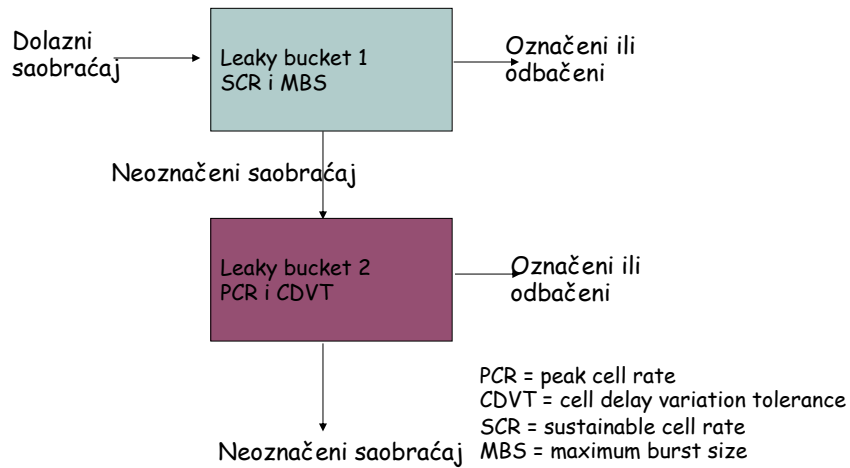

8

QoS

Dvojni Leaky Bucket

Dvojni leaky bucket za podešavanje PCR, SCR i MBS:

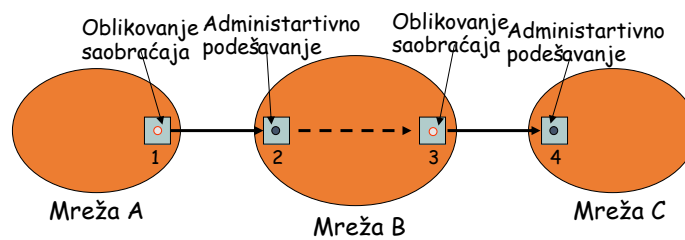

QoS 9-9

9

QoS

Oblikovanje saobraćaja

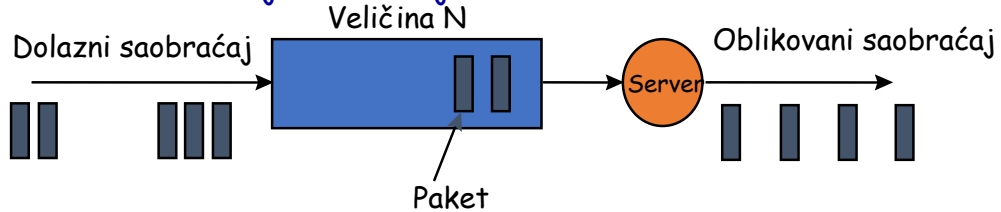
- ❑ Mreže administrativno podešavaju dolazne saobraćajne tokove
- ❑ Oblikovanje saobraćaja se koristi kada se želi postići da određeni saobraćajni tok odgovara određenim parametrima
- ❑ Mreže mogu oblikovati svoj saobraćaj prije predaje narednoj mreži

QoS 9-10

10

QoS

Leaky Bucket oblikovanje saobraćaja

- Baferovanje dolaznih paketa
- Periodično se poslužuju saglasno odgovarajućim parametrima
- Skokovi saobraćaja se baferuju i poravnavaju
- Moguć je gubitak paketa zbog prekoračenja bafera
- Previše restriktivno podešavanja, pošto željeni saobraćaj ne treba da bude u potpunosti ravnomjerman

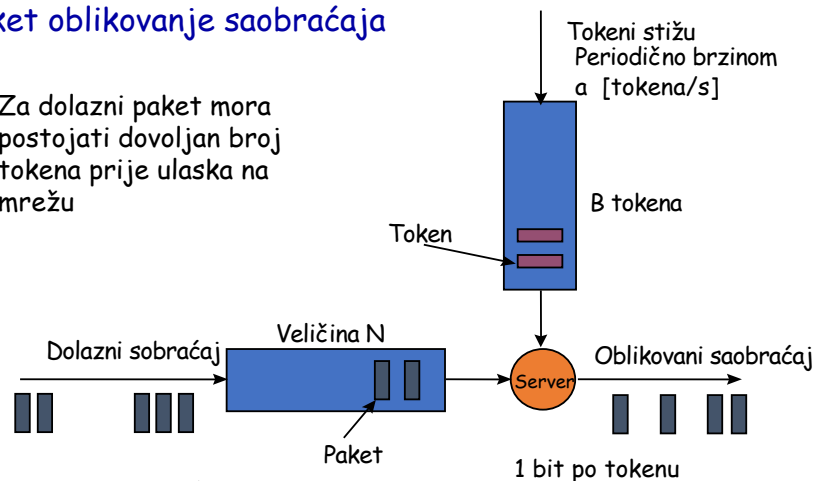
QoS 9-11

11

QoS

Token Bucket oblikovanje saobraćaja

Za dolazni paket mora postojati dovoljan broj tokena prije ulaska na mrežu

- Brzina tokena reguliše prenos paketa
- Ako je dovoljan broj tokena na raspolaganju, paketi ulaze na mrežu bez kašnjenja
- K određuje kolika je grupisanost saobraćaja dozvoljena na mreži

QoS 9-12

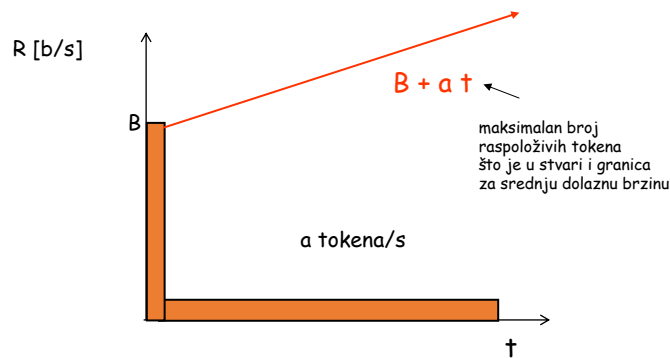
12

QoS

Token Bucket efekat oblikovanja

Token bucket ograničava saobraćaj koji dolazi od izvora tako da je

- srednja brzina R je manja od $B + a \cdot t$ u intervalu vremena trajanja t
- Maksimalna veličina bursta je manja od B

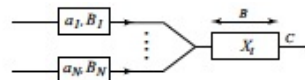

QoS 9-13

13

QoS

Granice kašnjenja

- Kao što se može ograničiti brzina toka i veličina burst-a može se ograničiti i kašnjenje u baferu
- Neka N saobraćajnih tokova oblikovanih *token bucket* sistemima parametara a_i i B_i dolazi na ulaz bafera koji se prazni brzinom C
- X_t - broj paketa u baferu u trenutku t
- B - veličina bafera izražena u bajtima
- Veličina paketa u toku i je ograničena sa B_i
- Paket može imati maksimalnu veličinu P , dolazi na ulaz bafera bez prekida (ne miješaju se bajti različitih paketa)
- Neka je $a_1 + a_2 + \dots + a_N \leq C$
- Može se pokazati da važi:

$$X_t \leq B_1 + B_2 + \dots + B_N + NP$$

- Odnosno da je kašnjenje bilo kojeg paketa ograničeno sa
- $$\frac{B_1 + B_2 + \dots + B_N + NP + P}{C}$$

QoS 9-14

14

QoS

Scheduling

- Scheduling: izbor narednog paketa za slanje
 - FIFO/Prioritet
 - Round Robin/ DRR*
 - Weighted Fair Queuing*
- Odbacivanje paketa:
 - Kada je bafer pun
 - Ne samo kada je bafer pun
 - Aktivni menadžment bafera
- Signalizacija zagušenja
 - Explicit Congestion Notification (ECN)*

QoS 9-15

15

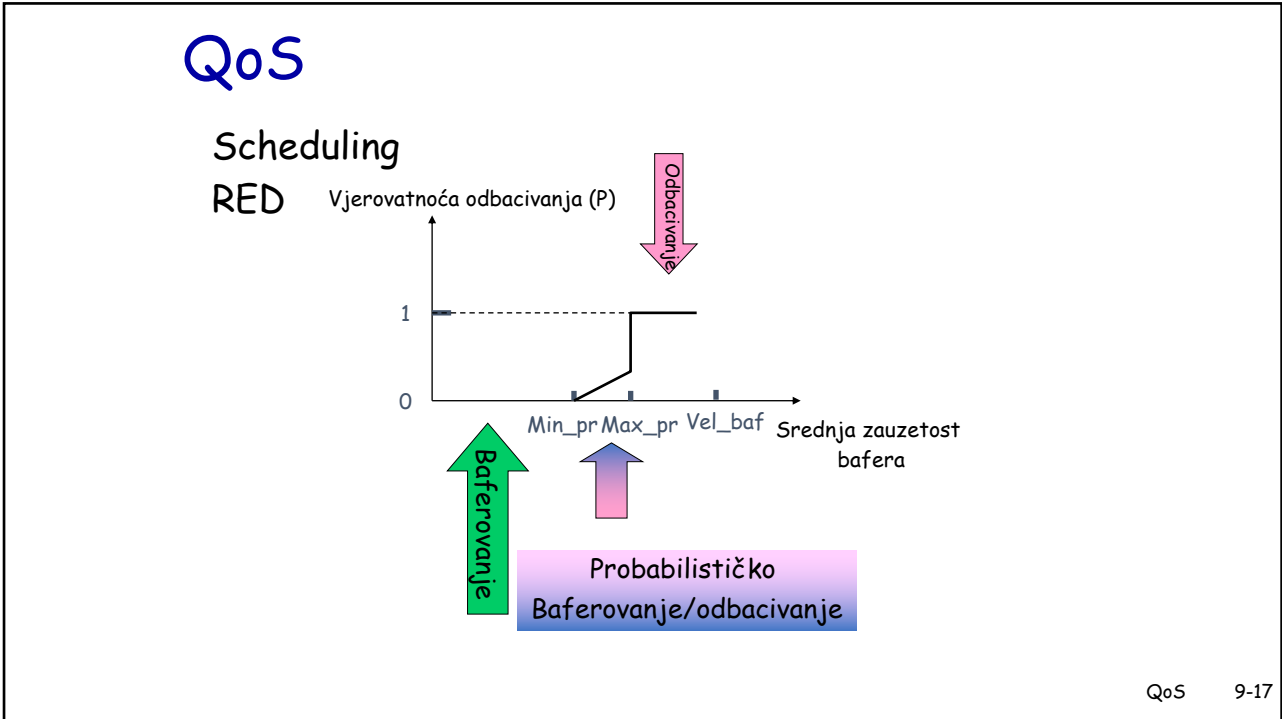
QoS

Scheduling

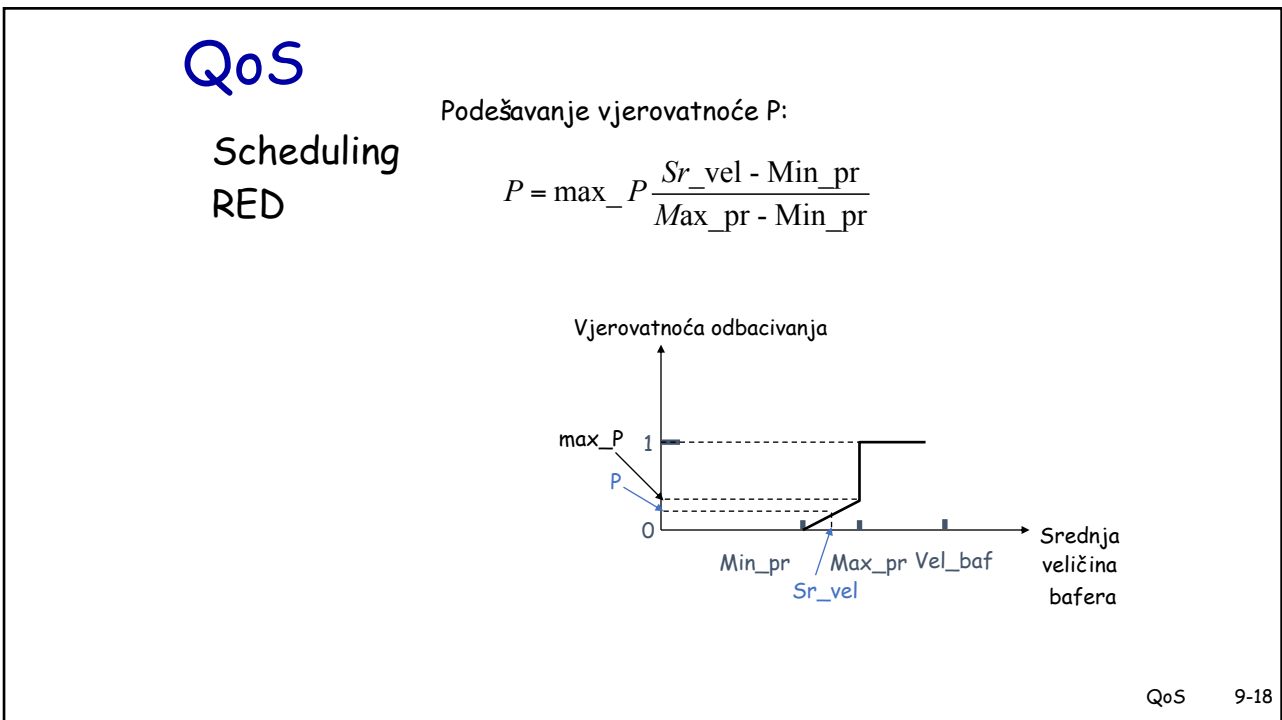
- Zašto ne koristiti beskonačno velike bafere?
 - Nema odbacivanja paketa!
- Mali baferi:
 - Često odbacuju pakete zbog pojave burstova
 - Unose malo kašnjenje
- Veliki baferi:
 - Smanjuju odbacivanje paketa
 - Povećavaju kašnjenje
- Kompromis je RED (*Random Early Detection*)

QoS 9-16

16

17

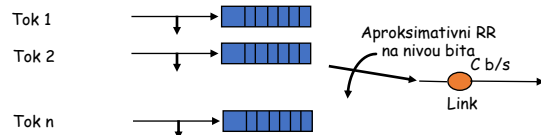
18

QoS

Scheduling

Fair Queueing/Generalized Processor Sharing (GPS)

- Svaki tok ima svoj logički bafer:
- C b/s se alokira nepraznim baferima
 - Brzina prenosa = $C / n(t)$, gdje je $n(t)$ broj nepraznih bafera
- Idealizovani sistem podrazumijeva fluidni tok u baferima
- Implementacija zahtijeva aproksimaciju:
 - simuliranje fluidnog sistema;
 - sortiranje paketa prema vremenu završetka idealnog sistema

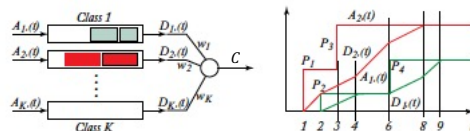
QoS 9-19

19

QoS

Scheduling GPS

- Paketi se klasifikuju u K klasa saobraćaja i čekaju u odgovarajućem baferu dok ih scheduler ne odabere
- Svakoj klasi k odgovara težinski faktor w_k .
- C je brzina linka
- W je zbir težinskih faktora bafera koji u trenutku t nijesu prazni
- Scheduler bira pakete iz bafera sa vjerovatnoćom proporcionalnom težinskom faktoru njihove klase.
- Trenutna brzina posluživanja klase k je $\frac{w_k C}{W}$
- Ovaj model je samo matematički i nije primjenjiv jer da scheduler "miješa" bite iz različitih paketa i ne poštuje granice paketa.
- Može se pokazati da se toku k može obezbijediti minimalna brzina koja je jednaka $\frac{w_k C}{\sum_{i=1}^K w_i}$
- Ovu brzinu tok dobija kada nijedan bafer nije prazan
- Ako na ulaz GPS schedulera dolaze tokovi saobraćaja oblikovani token bucket sistemima parametara (a_i, B_i) , kašnjenje paketa klase k je ograničeno vrijednošću $\frac{B_k \sum_{i=1}^K w_i}{w_k C}$
- pri čemu je $a_1 + a_2 + \dots + a_K \leq C$

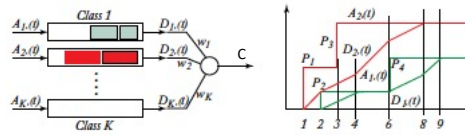

QoS 9-20

20

QoS

Scheduling WFQ

- Predstavlja aprokcimaciju GPS koja se može realizovati
- Paketi su klasifikovani i stavljeni u redove kao kod GPS.
- Scheduler prenosi istovremeno samo jedan paket brzinom linka C.
- Kad završi prenos paketa scheduler započinje sa slanjem paketa kojeg bi GPS, ako bi bio primijenjen, prvo poslužio.
- Ako su F_n i G_n vremena odlaska paketa n ako se koristi WFQ i GPS, a T vrijeme prenosa najvećeg paketa onda važi

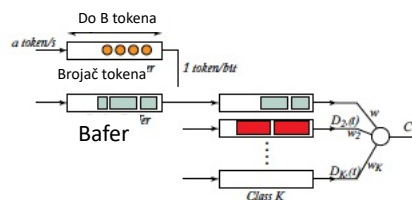
$$F_n \leq G_n + T$$

QoS 9-21

21

QoS

Scheduling WFQ

- Može se pokazati da ako je

$$a < \frac{wC}{\sum_{i=1}^K w_i}$$
- Maksimalno kašnjenje paketa je

$$\frac{B \sum_{i=1}^K w_i}{wC} + \frac{L}{C}$$
- Gdje je L veličina paketa

22

QoS

Značaj WFQ

- WFQ može obezbijediti granice kašnjenja od kraja do kraja mreže
- WFQ nudi i fernost i garancije performansi
- Granice veće bez obzira na ponašanje ostalog saobraćaja
- Može biti generalizovan za mreže gdje su scheduleri varijante WFQ i gdje brzine prenosa variraju u vremenu
- Ne ograničava jitter

QoS 9-23